

www.vcmstudy.ir

یادداشت

تدوین سیاست‌های صنعتی

سودآوری موارد مصرف انرژی در ایران و سایر کشورها

تاریخ انتشار: ۲۸ دی ۱۳۹۸

VCM
Study
www.vcmstudy.ir

موتور اقتصاد کشورها برای تأمین سوخت خود، نیاز به حامل‌های مختلف انرژی دارد. اگر این موتور، موتوری بهره‌ور و کارآ باشد، با سوخت کمتر، ارزش بیشتری خلق می‌کند اما اگر کارآیی پایینی داشته باشد، انرژی زیادی را برای خلق ارزش افزوده کم، هدر می‌دهد. حامل‌های انرژی در اقتصاد عمدتاً همان نقش تأمین انرژی را ایفا می‌کنند اما بخش کمی از آن‌ها به عنوان ماده اولیه برای تولید محصولات شیمیایی به کار گرفته می‌شود. البته انرژی، تنها برای تغذیه موتور اقتصاد کشورها به کار نمی‌رود و مصارف رفاهی و آسایشی دارد که عمده مصرف رفاهی مشخصاً در بخش خانگی صورت می‌گیرد. البته بخش قابل توجهی از مصرف سوخت در خودروهای سبک نیز رفاهی است اما به طور دقیق، قابل اندازه‌گیری نیست. شکل اول نشانگر ۱۰ کشور اول در مصرف انرژی نهایی است که سهم بخش خانگی در هر یک، تفکیک شده است.

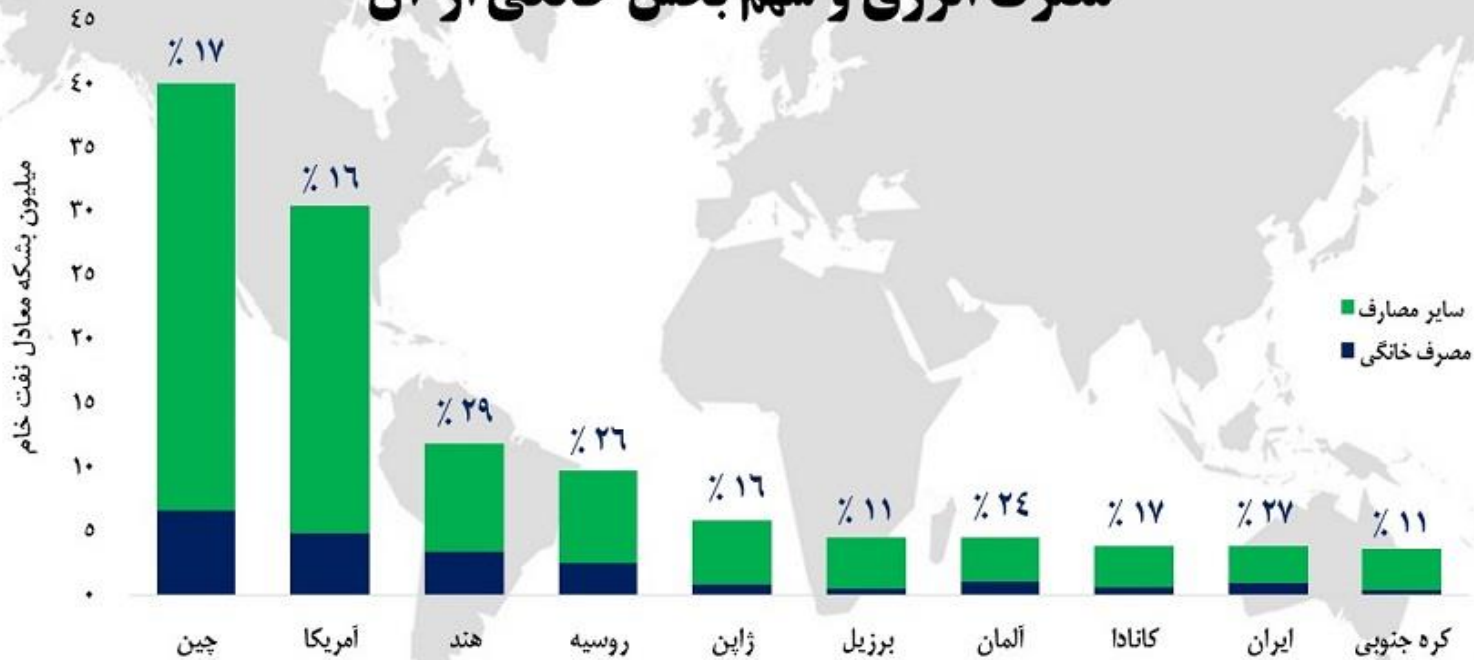
چنانچه از شکل اول پیداست، کشور ایران از نظر مصرف انرژی نهایی، رتبه نهم دنیا را به خود اختصاص داده است. رده‌های اول و دوم نیز با اختلاف زیاد، در اختیار چین و آمریکا است. در بین این ۱۰ کشور، بیشترین سهم بخش خانگی، مربوط به هند، ایران، روسیه و آلمان است و سهم بخش خانگی در شش کشور دیگر به طور واضح کمتر است. البته مصرف بخش خانگی تابع عوامل مختلفی از جمله آب‌وهوا، فرهنگ، معماری، کارآیی وسایل و... است اما چیزی که مشخص است، آن است که مصرف بخش خانگی، تقریباً نقشی در اقتصاد ندارد. کشورها پس از تأمین انرژی بخش خانگی، از حامل‌های انرژی در بخش‌های مولد اقتصاد استفاده می‌کنند. در واقع انرژی مصرف‌شده در بخش‌های غیرخانگی، به گسترش تولید و خدمات کمک کرده و موتور اقتصاد را تغذیه می‌کند. از همین رو می‌توان مقایسه کرد که کشورهای مختلف به ازای مصرف هر واحد انرژی در بخش‌های مولد اقتصادی، چه مقدار ارزش یا GDP خلق کرده‌اند. شکل دوم نسبت GDP به انرژی مصرف‌شده در کلیه بخش‌ها به جز خانگی را برای ده کشور اول مصرف‌کننده انرژی جهان، نمایش می‌دهد.

مرکز مطالعات زنجیره ارزش

مصرف انرژی و سهم بخش خانگی از آن

Source: IEA

VCMStudy.ir

یادداشت

تدوین سیاست‌های صنعتی

مرکز مطالعات زنجیره ارزش

نسبت GDP به انرژی مصرف شده در کلیه بخش‌ها به جز خانگی

Source: IEA & WB

VCMStudy.ir

یادداشت

تدوین سیاست‌های صنعتی

www.vcmstudy.ir

بر اساس شکل دوم، پیداست که کشورهای آلمان، ژاپن و آمریکا، بهترین استفاده از انرژی در اقتصاد خود می‌کنند. این کشورها از انرژی معادل هر بشکه نفت به ترتیب ۲۲۷۳، ۲۳۱۵ و ۱۸۴۵ دلار ارزش خلق می‌کنند. در واقع موتور اقتصاد آنها بهره‌ورتر و کارآتر از هفت کشور دیگر است و به ازای انرژی کمتر، ارزش افزوده بیشتری خلق می‌کنند. در اینجا حذف مصرف خانگی از کل مصرف انرژی، کمک می‌کند تا بتوان بهتر ارتباط GDP و مصرف انرژی را نسبت به شاخص شدت انرژی درک کرد.

یادداشت

تدوین سیاست‌های صنعتی

مرکز مطالعات زنجیره ارزش معتقدست که زنجیره ارزش حامل‌های انرژی در بخش خانگی به تأمین آسایش و رفاه ختم می‌شود اما در بخش‌های دیگر به شکل ماده یا انرژی، به زنجیره ارزش‌های مختلفی سرازیر می‌شود که نتیجه ترکیب آن با عوامل دیگر تولید، یک محصول یا یک خدمت می‌باشد. کشور ایران به ازای مصرف انرژی معادل یک بشکه نفت خام (معادل ۶.۱۲ میلیارد ژول)، تنها ۳۱۹ دلار ارزش خلق می‌کند. نکته مهم اینجاست که بخش مهمی از این ۳۱۹ دلار هم به خاطر صادرات نفت، میعانات گازی، گاز و فرآورده‌های نفتی است. در واقع ارزش افزوده‌ای که از مصرف بیش از ۱۰۰۰ میلیون بشکه معادل نفت خام انرژی در بخش‌های مولد اقتصاد ایران به دست می‌آید، کمتر از ۳۰۰ دلار به ازای هر بشکه معادل نفت خام است. دو مورد اساسی در افزایش این شاخص تأثیر بسزایی دارد:

۱- افزایش بهره‌وری به ازای ارزش افزوده فعلی

۲- تعیین ترکیب بهینه صنایع و خدمات در جهت افزایش ارزش‌آفرینی انرژی در بلندمدت

www.vcmstudy.ir

امیدواریم از مطالعه این سند، استفاده مفید برده باشید
نقطه نظرات، انتقادات و پیشنهادات خود را از طریق ایمیل زیر با ما در میان بگذارید

VCMStudy@gmail.com